

[Axel Kristensen.]

skal kunne en hel masse; der har bare ikke været mulighed for at få faglærte eller uddannede folk. Det er noget, vi kender overalt i industrien. Vi har store omkostninger ved at lære disse folk op. Det er ikke en oplæring, der kan ske på et par dage. Det betyder på den anden side ikke, at der ikke samtidig er betydelige områder, hvor man har brug for den faglærte, og måske endda med en bedre uddannelse end før. Man kan f. eks. lægge mærke til, at hele den elektronikindustri, der er opstået herhjemme, og som har en betydelig eksport, helt op til 97-98 pct. af sin produktion, ønsker, at lærlingene skal have realeksamen, for at de kan have mulighed for at forstå det fag, de skal lære. Opgaverne er mangfoldige, tør man nok sige.

Hvis det var muligt at lave en ordning, hvorefter virksomhederne på mindre forpligtende måde end ved en lærlingeuddannelse kunne antage unge f. eks. i alderen 16-18 år, garantere dem arbejde i disse år og oplære dem som specialarbejdere, ville det også være muligt hertil at knytte en skoleuddannelse ligesom for lærlingene, og jeg tror, overmåde meget kunne vindes herved både menneskeligt, socialt og økonomisk.

Der er en ting, man måske ikke lægger så meget mærke til, hvis man ikke daglig gennem sit liv har haft med arbejdspladser at gøre. Sandheden er den, at når dansk industri har kunnet klare sig så godt, som den har gjort, og når den har kunnet få en så god arbejderstab, som den har fået, er det, fordi en hovedpart af dem, der i den forløbne tid er gået ind og blevet industriarbejdere, som ganske unge lærte arbejdets vane i landbruget, lærte, hvad det betød, at et arbejde skulle gøres, at det skulle gøres rigtigt, at det var en selvfølge, at man gjorde det. Hvis man ikke havde haft den kilde at gå ud fra, kunne det have været meget svært at skabe den udvikling i dansk industri, vi har haft. Hvis man gennemgår sine arbejdere på virksomheden og spørger: hvor er han fra, og hvor er han fra, og hvor er han fra, vil det vise sig, at en betydelig mængde af arbejdskraften er kommet fra landet, og det har været gode arbejdere. Nu er stillingen den, at den danske landbrugsbefolkning vel er mindre end

20 pct. af hele befolkningen, og det vil igen sige, at den mængde, der kan afskydes derfra — og det er et sted, hvor de unge lærer at bestille noget — bliver meget lille i forhold til hele befolkningen. Derfor er der en væsentlig opgave nu, nemlig den at give de unge fra byerne chancen for at komme i arbejde og lære arbejdets rytme og tradition, for det kan ikke nytte at sætte unge mennesker på en skole og lære dem teori om arbejdet, hvis de ikke har lært at arbejde; så er det omsonst, det er spildt. Derfor ville en løsning som den, jeg her antyder, hvorved man lukkede op for de unge til regelmæssigt arbejde i stedet for denne skiften fra plads til plads f. eks. som cykelbud — det er et ærligt stykke arbejde, men det er ingen god uddannelse til at blive industriarbejder — være et i social, i økonomisk og i menneskelig henseende betydeligt fremskridt. Tilbage ville der naturligvis alligevel, om ikke i nær så stort omfang, stå mange med et uddannelsesbehov, som man ikke slipper uden om, og med det problem, der foreligger, når folk er blevet så gamle, at de er blevet forsørgere og har forsørgerindtægt og alligevel skal lære noget; det er det problem, man i særlig grad har taget op ved det foreliggende lovforslag; men jeg synes i og for sig, at det er et sekundært spørgsmål, man har taget fat på. Det, jeg gerne vil fastslå, er, at her må samfundets opgaver i det væsentlige være af samme karakter, som hvad angår de faglærte. Opgaven er ikke den at lære, hvordan et arbejde udføres, men hvorfor det udføres, som det gøres. På arbejdspladsen lærer man at gøre arbejdet, på skolen lærer man, hvorfor det gøres, som det gøres. Den manuelle oplæring må ske i virksomhederne, en anden løsning er overhovedet ikke mulig med et godt resultat; selv med en meget stærk udspecialisering af undervisningen vil den ikke være økonomisk mulig. Dette hovedsynspunkt forhindrer ikke, at der kan være meget specielle færdigheder, man kan lære på Teknologisk Institut eller lignende steder. Det sker også for de faglærte, og det vil særlig være påkrævet, når nye arbejdsformer opstår.

Jeg beklager at måtte sige, at det forekommer mig uheldigt, at man efter lovforslaget vil opbygge en helt ny organisation og en helt ny administration. Man